

PHILIPPE LÉGER

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2006. szeptember 28.¹

1. A jelen előzetes döntéshozatali eljárás a 44/2001/EK tanácsi rendelet² 34. cikke 2. pontjának értelmezésére irányul, mely arról rendelkezik, hogy valamely tagállam a védelemhez való jog megsértése esetén milyen feltételekkel tagadhatja meg a valamely másik tagállamban meghozott mulasztási határozat elismerését.

alperesnek tudomása van a mulasztási határozatról, vagy szükséges-e, hogy a határozatot a távol levő alperesnek kézbesítsék.

2. Ez a rendelkezés a határozat elismerésének megtagadása alóli kivételt ír elő, nevezetesen azt az esetet, amikor a távol levő alperes elmulasztotta jogorvoslat kezdeményezését annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá.

3. Az Oberster Gerichtshof (Ausztria), az osztrák bírósági rendszerben a legfelsőbb bíróság felkéri a Bíróságot, hogy pontosítsa azon feltétel tartalmát, hogy az alperesnek lehetősége lett volna jogorvoslattal élni. E bíróság tudni kívánja: úgy kell-e értelmezni e feltételt, hogy elégséges, ha a távol levő

I – Jogi háttér

4. A közösségi jognak az alapügy kimenetelét illetően jelentőséggel bíró rendelkezései a következő három pontra vonatkoznak: a védelemhez való jog biztosítékai az alapeljárás származási országban folyó szakaszában, e biztosítékok a határozat címzett állambeli elismerésének és végrehajtásának szakaszában, végül a határozat végrehajtása során alkalmazandó eljárás.

¹ – Eredeti nyelv: francia.

² – A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001., L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.).

5. Ezek a rendelkezések főképp a 44/2001 rendeletben szerepelnek. A távol levő alperes idézésének a származási tagállam bírósága általi ellenőrzését illetően az 1348/2000/EK

tanácsi rendeletben is található releváns rendelkezések.³

6. A 44/2001 és az 1348/2000 rendeletet az Európai Unió Tanácsa az EK-Szerződés IV. címének rendelkezései alapján fogadta el, melyek a Közösséget hatáskörrel ruházzák föl, hogy a közös piac megfelelő működéséhez szükséges, a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos intézkedéseket fogadjon el.

7. A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés az Amszterdami Szerződésig nemzetközi egyezmények hatáskörébe tartozott. A Maastrichti Szerződés a tagállamok közös érdekévé tette azzal, hogy a bel- és igazságügyi együttműködésről szóló VI. címébe foglalva létrehozta azt, amit a közösségi jogrendben „harmadik pillérnek” hívnak.

8. Az 1999. május 1-jén hatályba lépett Amszterdami Szerződés az EK-Szerződés IV. címébe történő integrálással „közösségiesítette” ezeket az ügyeket. A közösség joghatóságának ezen a területen való elismerése

vezette a közösségi jogalkotót a hatályos nemzetközi egyezmények rendeletekkel való felcserélésére.

9. A 2002. március 1-jén hatályba lépett 44/2001 rendelet valamennyi tagállamban felváltotta a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezményt⁴, mivel mindegyik tagállam a IV. cím alapján meghozott intézkedésekben való részvételt választotta.⁵

10. A 44/2001 rendelet nagymértékben merít a Brüsszeli Egyezményből, mellyel a közösségi jogalkotó valódi folytonosságot kívánt biztosítani.⁶ Célja a polgári és keres-

3 – A tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló, 2000. május 29-i 1348/2000/EK tanácsi rendelet (HL L 160., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 227. o.).

4 – HL 1972., L 299., 32. o. A Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezmény (HL L 304., 1. o. és – módosított szöveg – 77. o.), a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezmény (HL L 388., 1. o.), valamint a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezmény (HL L 285., 1. o.) és az Ausztria, Finnország és Svédország csatlakozásáról szóló 1996. november 29-i egyezmény (HL 1997., C 15, 1. o.) módosított egyezmény. Az egyezmények a négy csatlakozási szerződéssel módosított egységes szerkezetbe foglalt változatát (a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) a HL 1998 C 27. 1. oldalától tették közzé.

5 – Három tagállam, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága, Írország és a Dán Királyság elérte, hogy nem vesz részt az EK szerződés IV. cikkén alapuló intézkedésekben. Minthogy azonban az Egyesült Királyság és Írország közölték a 44/2001 rendelet elfogadására és alkalmazására vonatkozó óhajukat (lásd a huszadik preambulumbekendést), a 44/2001 rendelet csak a Dán Királyság számára nem kötelező (e rendelet huszonegyedik preambulumbekendése és 1. cikkének [3] bekezdése). Ezen állam és a többi tagállam között továbbra is a Brüsszeli Egyezményt kell alkalmazni. Az idézett szerződés, a 44/2001 rendelet 68. cikkének megfelelően alkalmazandó a tagállamoknak az EK-Szerződés 299. cikkében meghatározott azon területein, melyekre nem terjed ki az EK-Szerződés hatálya. Végül a 44/2001 rendeletet 2004. május 1-je óta alkalmazni kell az Európai Unió tíz új tagállamára.

6 – A 44/2001 rendelet tizenkilencedik preambulumbekendése.

kedelmi ügyekben a valamely másik tagállamban hozott határozatok gyors és egyszerű elismerése és végrehajtása céljából a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok egységesítése és az alaki követelmények egyszerűsítése.⁷

11. Hasonlóképpen, a rendelet megismétli a Brüsszeli Egyezmény előírásainak nagy részét, és rendelkezései leggyakrabban megfelelnek az idézett egyezmény vonatkozó cikkeinek.

12. Az 1348/2000 rendelet pedig széles körben átveszi a Tanács 1997. május 26-i aktusával létrehozott, az Európai Unió tagállamaiban polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló egyezmény tartalmát.⁸

13. Ez az egyezmény, mely nem lépett hatályba, merít a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldre kézbesítéséről szóló, 1965. november 15-én Hágában megkötött egyezményből.⁹

14. A 2001. május 31-én hatályba lépett 1348/2000 rendelet, a Dán Királyság kivételével, minden tagállamban elsőbbséget élvez a tárgykörnek a Brüsszeli és a Hágai Egyezményben szereplő rendelkezéseihez képest.¹⁰

A – A távol levő alperes jogainak védelme az eredeti eljárásban

15. Amennyiben a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező alperes ellen valamely másik tagállam bíróságán indítanak peres eljárást, és az alperes a bíróság előtt nem jelenik meg, a bíróság felfüggeszti az eljárást arra az időre, amíg meg nem bizonyosodik arról, hogy az alperes az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot a védelméről történő gondoskodáshoz megfelelő időben kézhez vehette, illetve valamennyi szükséges intézkedés megtörtént ennek érdekében. Ezt a kötelezettséget fogalmazza meg a 44/2001 rendelet 26. cikkének (2) bekezdése és a Brüsszeli Egyezmény 20. cikkének második bekezdése.

7 – A 44/2001 rendelet második preambulumbekzdése.

8 – HL 1997. C 261., 1. o.

9 – A továbbiakban: Hágai Egyezmény.

10 – Az 1348/2000 rendelet 20. cikkének (1) bekezdése, valamint 18. cikke.

16. Amennyiben azonban az eljárást megindító iratot, illetve azzal egyenértékű iratot az 1348/2000 rendelet vagy a Hágai Egyezmény alapján egyik tagállamból valamely másikba kellett továbbítani, e rendelet 19. cikkének vagy az egyezmény 15. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni.¹¹

17. Ez a két cikk hasonló. Rendelkezik arról, hogy amennyiben az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot valamely másik tagállamba, vagy másik szerződő államba kell továbbítani kézbesítés céljából az 1348/2000 rendelet vagy a Hágai Egyezmény rendelkezései alapján, határozat mindaddig nem hozható, amíg megállapítást nem nyer, hogy:

- az iratot olyan módon kézbesítették, amint azt a címzett tagállam belső joga a saját területén keletkezett iratoknak az ott tartózkodó személyek részére történő kézbesítésére előírja; vagy
- az iratot ténylegesen átadták az alperes számára, vagy azt eljuttatták lakóhelyére valamely, a fent említett rendeletben vagy egyezményben előírt más módon,

és hogy mindkét esetben az iratot megfelelő időben kézbesítették¹² vagy adták át ahhoz, hogy az alperesnek módjában állt védekezni.

18. E két cikk rendelkezik egyébként arról, hogy minden tagállam vagy szerződő állam enyhítéseket eszközölhet az előbbi szabályokhoz képest, előírva, hogy bíróságai határozatot hozhatnak, ha a következő feltételek mindegyike teljesül:

- az iratot az 1348/2000 rendeletben vagy a Hágai Egyezményben előírt módok egyikén továbbították;
- az irat továbbításának időpontja óta olyan időtartam telt el, amelyet a bíróság az adott esetben megfelelőnek tekint, de legalább hat hónap;
- a címzett tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságainál vagy szerveinél fogatosított minden ésszerű intézkedés ellenére semmiféle igazolás nem érkezett.

11 – A 44/2001 rendelet 26. cikkének (3) és (4) bekezdése. A Brüsszeli Egyezmény 20. cikkének utolsó bekezdése csak a Hágai Egyezmény 15. cikkére utal.

12 – A „*signification*” és „*notification*” fogalmak nem szerepelnek az 1348/2000 rendelet német nyelvű változatában, de a mondat ettől még ugyanazt jelenti.

19. Végül az 1348/2000 rendelet 19. cikkének (4) bekezdése a Hágai Egyezmény 16. cikkéhez hasonló szöveggel előírja:

Minden tagállam a 23. cikk (1) bekezdésének megfelelően közölheti, hogy a kérelmet elutasítja, ha azt a közleményében megjelölt határidő lejártá után nyújtják be; ez a határidő azonban nem lehet rövidebb, mint a határozat keltétől számított egy év.”

„Ha ennek a rendeletnek a rendelkezései alapján idézést vagy azzal egyenértékű iratot kézbesítés céljából egy másik tagállamba kellett továbbítani, és határozatot hoztak olyan alperessel szemben, aki nem jelent meg, a bíróság mentesítheti őt a jogorvoslati határidő elmulasztásának következményei alól, amennyiben a következő feltételek teljesülnek:

a) az alperes önhibáján kívül nem értesült időben az iratról ahhoz, hogy védekezést terjesszen elő, vagy a határozatról ahhoz, hogy jogorvoslattal élhessen;

b) az alperes védekezése nem tűnik meg-alapozatlannak.

Mentesítésre irányuló kérelem csak megfelelő határidőn belül nyújtható be azt követően, hogy az alperes tudomást szerzett a határozatról.

B – A távol levő alperes jogainak tiszteletben tartására vonatkozó vizsgálat a határozatnak a címzett államban való elismerése és végrehajtása szakaszában

20. A Brüsszeli Egyezmény 26. cikke és a 44/2001 rendelet 33. cikke szerint a valamely szerződő államban vagy valamely tagállamban hozott határozatokat a többi szerződő államban vagy tagállamban külön eljárás nélkül elismerik.

21. A Brüsszeli Egyezmény és a 44/2001 rendelet kimerítően felsorolja azokat az okokat melyek alapján ezen elvtől el kell térni. Ezen okok között szerepel, hogy az eredeti eljárásban előírt biztosítékok ellenére a távol levő alperes jogait nem tartják tiszteletben.

22. A Brüsszeli Egyezmény 27. cikkének 2. pontja e tekintetben a következőképp rendelkezik:

„A határozat nem ismerhető el:

[...]

2. amennyiben az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették a távol levő alperes részére, vagy tájékoztatták arról megfelelően és kellő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson.

[...]”

23. A 44/2001 rendelet több módosítást hozott a Brüsszeli Egyezményben felsorolt, az elismerés és végrehajtás elutasítását igazoló okok meghatározásában. A távol levő alperes jogainak megsértésén alapuló okot illetően a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja a következőképp fogalmaz:

„A határozat nem ismerhető el, amennyiben:

[...]

2) az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését annak ellenére, hogy lehetséges lett volna rá.

[...]”

C – A határozatnak a címzett államban történő végrehajtása során alkalmazandó eljárás

24. A 44/2001 rendelet e peres eljárásra nézve releváns módosításokat eszközölt a határozat címzett államban történő végrehajtására vonatkozóan.

25. Így, ahogyan a Brüsszeli Egyezményben is, a végrehajtás iránti kereset egyoldalú kérelemből fakad, s csak fellebbezés esetén kerülhet sor kontradiktórius tárgyalásra.

26. Ugyanakkor a fent idézett egyezménytől eltérően, a 44/2001 rendelet úgy rendelkezik, hogy e kérelem vizsgálata okán nem kerülhet sor bírósági ítélet meghozatalára, csupán a végrehajthatóságnak tisztán formális ellenőrzés befejezését követő, bíróság vagy illetékes hatóság általi megállapítására.

27. A Brüsszeli Egyezmény előírásával ellentétben a 44/2001 rendeletben az elutasítás okainak – mint például az e rendelet 34. cikkének 2. pontjában foglalt, a védelemhez való jog megsértésén alapuló oknak – a vizsgálatára csak az e megállapítás ellen benyújtott jogorvoslat esetén kerül sor. A 44/2001 rendelet 41. cikke értelmében a határozatot az 53. cikkben említett alaki követelmények teljesítését követően, felülvizsgálat – nevezetesen az e rendelet 34. cikkében meghatározott elutasítási okok vizsgálata – nélkül nyomban végrehajthatónak kell nyilvánítani.

28. A 44/2001 rendelet 53–55. cikke szerint ezen alakiságok lényege a határozat hitelességének megállapítására alkalmas kiadmány és a származási ország e határozatot meghozó bírósága vagy hatáskörrel rendelkező hatósága által kiadott tanúsítvány vagy adott esetben azzal egyenértékű okirat bemutatása. Ezen, az említett rendelet V. mellékletében csatolt minta szerint kiállítandó tanúsítványnak többek között tartalmaznia kell az eljárást megindító irat kézbesítésének dátumát, ha a határozat meghozatalára mulasztás okán került sor, valamint hogy a fent idézett határozat a származási államban végrehajtható.

29. A 44/2001 rendelet azonban nem ismételi meg a Brüsszeli Egyezmény 47. cikkében előírt feltételt, mely szerint a végrehajtást kérő félnek minden okiratot be kell mutatnia,

mely azt bizonyítja, hogy a határozatot a származási állam joga szerint kézbesítették.¹³ A 44/2001 rendelet 42. cikkének (2) bekezdése e tekintetben a következőképp rendelkezik:

„A végrehajthatóságot megállapító határozatot kézbesítik annak a félnek, aki ellen a végrehajtást kérték, a határozattal együtt, amennyiben azt a fél részére még nem kézbesítették.”

II – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

30. Ezen eljárás alapjául az ASML Netherlands BV, veldhoveni (Hollandia) székhelyű társaság¹⁴ és a Semiconductor Industry Services GmbH (a továbbiakban: SEMIS)¹⁵ Feistritz-Drau-i (Ausztria) székhelyű társaság között felmerült jogvita szolgál, melyet a Rechtbank 's-Hertogenbosch (Hollandia) hozott 2004. június 16-án azon mulasztási ítélet ausztriai végrehajtásával kapcsolatban, amelyben a SEMIS-t pénzüsszegnek az ASML részére történő megfizetésére kötelezte.

13 – Pontosítani kell ugyanakkor, hogy a Brüsszeli Egyezmény német nyelvű változatában a „származási állam joga szerint” kifejezés csak a határozat végrehajthatóságához kapcsolódik.

14 – A továbbiakban: ASML.

15 – A továbbiakban: SEMIS vagy alperes.

31. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy a Rechtbank 's-Hertogenbosch 2004. május 19-ére kitűzött tárgyalására szóló idézést a SEMIS-nek csak 2004. május 25-én küldték meg. A végzésből kiderül továbbá, hogy a Rechtbank 's-Hertogenbosch által 2004. június 16-án hozott mulasztási ítéletet a SEMIS-nek egyáltalán nem küldték meg.

32. Az ASML kérelmére a Bezirksgericht Villach (Ausztria) a Rechtbank 's-Hertogenbosch 2004. július 6-i, ezen ítéletet „előzetesen végrehajthatónak” nyilvánító okirata alapján 2004. december 20-i végzésével első fokon kimondta a mulasztási ítélet végrehajthatóságát. Ezen osztrák bíróság ezen ítélet végrehajtását is elrendelte.

33. E végzés egy kiadmányát a SEMIS-nek is megküldték. A mulasztási ítéletet az értesítéshez nem csatolták.

34. A SEMIS által e végzés ellen benyújtott fellebbezés alapján a Landesgericht Klagenfurt (Ausztria) elutasította a mulasztási ítélet végrehajtása iránti kérelmet, mivel a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja értelmében ahhoz, hogy az alperes távollétében hozott határozatot „megtámadó eljárás[t lehessen] kezdeményez[ni]”, szükség van arra, hogy e határozatot kézbesítsék a távol levő alperesnek. A Landesgericht Klagenfurt nem fogadta el az ASML azon érvelését, amely

szerint az elismerést kizáró, e 34. cikk 2. pontjában foglalt okra vonatkozó kivétel áll fenn, mivel a SEMIS-nek – tekintettel arra, hogy a 2004. május 25-re szóló idézést részére megküldték – egyrészt a Hollandiában ellene folyó eljárásról, másrészt a Bezirksgericht Villach 2004. december 20-i, az említett ítélet végrehajtását elrendelő végzéséről történt értesítést követően a mulasztási ítéletről is tudomása volt.

35. Az ASML által benyújtott fellebbezés alapján eljárva az Oberster Gerichtshof úgy véli, hogy a jogvita megoldása attól függ, hogy az elismerést kizáró ok alóli, a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában megfogalmazott kivétel feltétele teljesülnek tekintendő-e, azaz állítható-e az, hogy a SEMIS nem élt jogorvoslattal a mulasztási ítélet ellen annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá, vagy sem.

36. Az Oberster Gerichtshof az eljárást felfüggesztette, és úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé terjeszteti a következő kérdéseket:

„1) Úgy kell-e értelmezni a 44/2001 [...] rendelet 34. cikke 2. pontjának azon fordulatát, hogy »[...] kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett

volna rá«, hogy ez a »lehetőség« mindenképpen feltételezi azt, hogy az alperesnek a kézbesítésre vonatkozó szabályoknak megfelelően, szabályszerűen kézbesítették az egyik tagállamban hozott, a keresetnek helyt adó mulasztási határozat kiadmányát?

- 2) Amennyiben az első kérdésre adott válasz nemleges:

Meg kell-e állapítani, hogy ahhoz, hogy tudomást szerezzen a jogorvoslat benyújtásának lehetőségéről és ezáltal megvalósítsa a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja szerinti, az elismerést kizáró ok alóli kivétel alkalmazhatóságának elsődleges feltételét, a Rechtbank 's-Hertogenbosch által 2004. június 16-án hozott mulasztási határozat Ausztria vonatkozásában történő végrehajthatóvá nyilvánítására és végrehajthatóvá nyilvánított külföldi végrehajtási jogcím alapján történő végrehajtás engedélyezésére irányuló kérelemről hozott határozat kiadmányának pusztá kézbesítése alapján már ellenőriznie kellett volna az [...] alperesnek és kötelezett félnek egyrészt az ítélet meglétét, másrészt pedig azt, hogy létezik-e az ítélet szerinti állam jogrendszere szerint olyan jogorvoslat, amellyel (adott esetben) megtámadhatja ezt az ítéletet?"

III – Elemzés

37. Nem vitatott, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában foglalt elismerést kizáró ok alkalmazandó ezen ügyben. E rendelkezés szerint nem ismerhető el a határozat, ha az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették a távol levő alperes részére megfelelő időben és módon ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson.

38. A kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott tájékoztatásból kitűnik, hogy a holland bíróságon 2004. május 19-én tartott tárgyalásra szóló idézést az alperesnek Ausztriában csak a tárgyalás után, azaz 2004. május 25-én kézbesítették, és hogy a Rechtbank 's-Hertogenbosch azon mulasztási határozatát, amelyben a SEMIS-t pénzüsszegnek az ASML részére történő megfizetésére kötelezte, 2004. június 16-án hozta meg. Az eljárást kezdeményező irat kézbesítése tehát nem történt meg megfelelő időben ahhoz, hogy a SEMIS számára lehetővé tette volna a védekezést.

39. Jelen előzetes döntéshozatali eljárás célja annak megállapítása, hogy az elismerést kizáró ok alóli kivétel alkalmazási feltételei fennállnak-e. A 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja szerint a védelemhez való jog megsértésére alapozott elismerést kizáró

okot nem kell figyelembe venni, ha a távol levő alperes nem támadta meg a mulasztási határozatot annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá.

40. Előzetes döntéshozatalra utalt két kérdéssel – melyeket a Bíróságnak együttes vizsgálatra javaslok – az előterjesztő bíróság arra szeretne választ kapni, hogy az alperes távollétében hozott végrehajtható határozat megtámadásához való jog gyakorlásának „lehetőségéhez” szükséges-e, hogy a távol levő alperes a határozat szabályszerű kézbesítésével szerezzen tudomást a határozat tartalmáról, vagy elegendő, ha egyszerűen tudomást szerzett annak létezéséről.

41. Az előterjesztő bíróság így lényegében arra a kérdésre keres választ, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az abban foglalt kivétel – mely szerint a védelemhez való jog megsértésére alapozott elismerést kizáró okot nem kell alkalmazni, ha a távol levő alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá – megköveteli, hogy ezt a határozatot kézbesítsék az alperes számára, vagy elegendő, ha tudomást szerzett annak létezéséről.

42. A jelen eljárás során kifejtett álláspontokat két ellentétes felfogás köré lehet csoportosítani.

43. Egyfelől az ASML és az Egyesült Királyság kormánya azt állítja, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában említett kivétel nem követeli meg a határozat kézbesítését. E kormány szerint ilyen követelmény módszeres elfogadása a közösségi jogalkotó azon szándékának félreismerése lenne, mely eltörölte az eljárást megindító irat szabályszerű kézbesítésének a Brüsszeli Egyezmény 27. cikke (2) bekezdésében megfogalmazott feltételét. Az Egyesült Királyság kormánya következképpen úgy véli, hogy elegendő, ha a határozat végrehajtását kérő fél tájékoztatja a távol levő alperest a határozat létéről, és ez utóbbit terheli annak ellenőrzése, hogy ezt megtámadhatja-e. Tehát a címzett állam bíróságára hárul annak esetenkénti mérlegelése, hogy az alperesnek ésszerű lehetősége volt-e a határozat megtámadására.

44. Másfelől a német, a holland, az osztrák és a lengyel kormány, valamint az Európai Közösségek Bizottsága hangsúlyozta, hogy a határozat megtámadása csak tartalma ismeretében lehetséges. A határozat meghozataláról való pusztán tudomásszerzés e tekintetben nem elegendő. Véleményük szerint tehát a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában meghatározott kivétel magában foglalja a határozat kézbesítésének követelményét.

45. A német és az osztrák kormány mindazonáltal kiemelte, hogy e kézbesítés alaki

követelményeinek összehasonlíthatónak kell lenniük a közösségi jogalkotó által az eljárást megindító iratokkal kapcsolatban a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában meghatározottakkal oly módon, hogy a védelemhez való jogot nem sértő egyszerű alaki hiba nem elegendő a kivétel alkalmazásának megtagadásához.

46. A második állásponthoz csatlakozom. Véleményem szerint a határozat alperes részéről történő megtámadásának lehetősége feltételezi, hogy a távol levő alperes a kérdéses határozat tartalmát megismerte. Ez a feltétel magában foglalja következképpen, hogy a határozatot az eljárást megindító iratot illetően a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában meghatározott követelmények szerint kell kézbesíteni, vagyis a védelemhez való jogot nem sértő egyszerű alaki hiba nem elegendő a kivétel alkalmazásának megtagadásához

47. Álláspontomat először is a 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjának keletkezésével, azután e rendelet végrehajtásra vonatkozó, különösen a 42. cikk (2) bekezdésének rendelkezéseivel, és végül a védelemhez való jog alapelvével indokolom.

1. A 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjának keletkezése

48. A 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja valóban nem nyújt tájékoztatást a jelen eljárás keretében megvizsgálandó kérdésre adandó választ illetően. Ugyanakkor e rendelkezés keletkezése lehetővé teszi azon módosítások hatásának értékelését, melyeket a közösségi jogalkotó a védelemhez való jog sérelmére alapozott elismerést kizáró ok tartalmában eszközölni kívánt.

49. Arról rendelkezve, hogy az elismerést kizáró okot ne alkalmazzák, ha a távol levő alperes a kérdéses határozattal szembeni jogorvoslat kezdeményezésétől tartózkodott annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá, a közösségi jogalkotó vitathatatlanul szűkíteni kívánta a fent említett oknak a Brüsszeli Egyezmény 27. cikke (2) bekezdésében meghatározott hatályát.

50. E korlátozás okai nem szerepelnek kifejezetten a 44/2001 rendelet preambulumbekkezdéseiben. Mindamelltt ezen okok egészen világosan kitűnnek az Európai Közösségek Bizottsága által a Tanácshoz 1999. július 14-én benyújtott rendeletjavaslat 41. cikkének

2. pontját alátámasztó megjegyzésből¹⁶. Mivel e rendelkezés majdhogynem azonos a Bizottság javaslatával, a 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjának értelmezéséhez e megjegyzés relevánsnak tűnik.¹⁷

51. A fent említett megjegyzés szerint a „szabályszerűen” határozószó törlésének és a peres kivétel 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjához való hozzáillesztésének célja a Bíróság által a Brüsszeli Egyezmény 27. cikke 2. pontjának tartalmából levezetett két következmény megszüntetése.

52. Az első, a Lancray-ügyben 1990. június 3-án hozott ítéletből¹⁸ levezetett következmény az, hogy az eljárást megindító irat kézbesítésének alaki hibája akadályát képezi a mulasztási határozat elismerésének, még abban az esetben is, ha e hiba nem sérti az alperes érdekeit, és ha ez utóbbi védelme biztosításához megfelelő határidővel rendelkezett.¹⁹ A Bíróság szerint a „szabályszerűen” határozószóval megkövetelt szabály-

szerűségnek és a kézbesítés vonatkozásában a Brüsszeli Egyezmény 27. cikke 2. pontjában meghatározott, „megfelelő időben” szavakkal kifejezett időbeliségnek együttesen kell fenntánniuk ahhoz, hogy valamely idegen mulasztási határozat a címzett államban elismerésre kerüljön.

53. A második következmény a Minalmet-ügyben 1992. november 12-én hozott ítéletből²⁰ vonható le. Ezen ítéletben szereplő ügyben egy angol társaság az Egyesült Királyságban hozott, valamely német céget pénzüsszeg megfizetésében marasztaló mulasztási határozat Németországban történő végrehajtását kívánta elérni. Az eljárást megindító iratot nem kézbesítették szabályszerűen az alperes részére. Ugyanakkor a mulasztási határozatot szabályszerűen kézbesítették számára.

54. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Brüsszeli Egyezmény 27. cikkének 2. pontját akként kell értelmezni, hogy a mulasztási határozat elismerésének akadályát képezi, ha az eljárást megindító iratot nem kézbesítették szabályszerűen a távol levő alperesnek, még abban az esetben is, ha ez utóbbi a határozatról később tudomást szerzett, és nem gyakorolta a származási állam joga szerint rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket.

16 – A polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági illetékességről, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló (EK) tanácsi rendelet javaslata.

17 – A 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjától való eltérések tisztán formaiak, mivel a Bizottság javaslata 41. cikkének (2) bekezdését a következőképp szövegezték meg: „az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették a távol levő alperes részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá”.

18 – A C-305/88. sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 1990., I-2725. o.).

19 – A szabálytalanság a fent hivatkozott Lancray-ítéletben megfogalmazottak szerint az eljárást megindító irat fordításának hiányában állt, annak ellenére, hogy a felek kereskedelmi kapcsolataikban az irat nyelvét használták.

20 – A C-123/91. sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 1992., I-5661. o.).

55. A Bíróság a Hendrikman és Feyen ügyben 1996. október 10-én hozott ítéletében²¹ ugyanezt az álláspontot képviseli egy olyan alperes kapcsán, akinek nem volt tudomása az ellene indított eljárásról, amely eljárás során azonban olyan ügyvéd jelent meg a képviseletében, akit az alperes nem hatalmazott meg. A Bíróság úgy vélte, hogy az alperes a Brüsszeli Egyezmény 27. cikkének 2. pontja értelmében távol levőnek tekintendő, és hogy ezt az elemzést nem vonja kétségbe az a körülmény, hogy az alperesnek a meghozott határozat ellen képviseleti hibára alapozva lehetősége volt megsemmisítés iránti keresetet benyújtani.

56. A Bizottság hangsúlyozta továbbá, hogy ez az ítélezési gyakorlat azzal a hátrányos következménnyel járhat, hogy az adóst passzívításra, sőt rosszhiszeműsége ösztönzi.²² Az olyan adósnak, aki a származási államban nem rendelkezik végrehajtás alá vonható vagyonnal, mindenképpen az áll érdekében, hogy az ezen államban hozott határozat ellen ne éljen a nyitva álló jogorvoslati lehetőségekkel, illetve hogy az eljárást követően tiltakozzék annak végrehajtása ellen, arra hivatkozással, hogy az eljárást megindító iratot nem kézbesítették részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodni tudhatott volna.

57. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság úgy határozott, hogy az a kérelmező, akinek a javára valamely részes államban valamely másik részes államban végrehajtható, kedvező határozatot hoztak, ez utóbbi részes államban az adós ellen nem

indíthat azonos tárgyú újabb eljárást.²³ Ezt az ítélezési gyakorlatot figyelembe véve, amennyiben a végrehajtást a címzett állam megtagadja, a kérelmező ebben az államban nem kérheti sem a származási államban hozott határozat végrehajtását, sem új végrehajtható határozat meghozatalát.

58. A 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjának célja tehát egyrészt annak a lehetőségnek a kizárása, hogy az eljárást megindító irat egyszerű alaki hibája – amennyiben a hiba nem akadályozta az alperest abban, hogy védelméről gondoskodjon – a végrehajtás megtagadására adjon okot. A rendelet hivatkozott pontjának célja másrészt az, hogy megakadályozza a távol levő alperest abban, hogy a védelemhez való jogának megsértésére való hivatkozás érdekében megvárja a címzett állambeli elismerési és végrehajtási eljárást abban az esetben, ha a származási államban a kérdéses határozat elleni jogorvoslat útján lehetősége lett volna jogait megvédeni.

59. Tehát egyszerűen az eljárással való visszaélés elkerüléséről van szó. A közösségi jogalkotó azzal, hogy a fent hivatkozott Minalmet-ítéletben meghatározott ítélezési gyakorlatnak véget vetett, azt akarta elérni, hogy a jogait megvédeni elmulasztó alperesnek saját – a rendelkezésére álló jogorvoslatok gyakorlása során elkövetett – mulasztásából ne származhasson előnye.

21 – A C-78/95. sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 1996., I-4943. o.).

22 – A Bizottság közleménye a Tanács és az Európai Parlament részére: „Az Európai Unióban született határozatok meghozatala és végrehajtása eredményességének javítása felé” (HL 1998. C 33., 3. o.).

23 – A 42/76. sz. De Wolf-ügyben 1976. november 30-án hozott ítélet (EBHT 1976., 1759. o.).

60. Mindazonáltal a közösségi jogalkotó véleményem szerint nem akarta az alperest arra kötelezni, hogy jogainak védelme érdekében az elvárható gondosságot meghaladó újabb intézkedéseket tegyen, mint például azt, hogy felkutat egy másik olyan tagállamban hozott határozatot, amelynek a nyelvét nem feltétlenül érti, és amelynek a jogrend-szerét nem ismeri. A távol levő alperestől ilyen jellegű intézkedéseket elvárni véleményem szerint a peres kivétel hatályának nyilvánvaló túllépése volna.

61. Ugyanis annak előírásával, hogy a mulasztási határozatot a címzett államban el kell ismerni, ha az alperes a határozat ellen nem élt jogorvoslással, a közösségi jogalkotó úgy vélte, hogy a védelemhez való jog kapcsán az alapeljárásban elszenvedett sérelem a jogorvoslással kijavítható, és hogy ez az alperes számára jogainak a származási állam bírósága előtti tényleges védelmét teszi lehetővé.

62. A közösségi jogalkotó ezzel meghaladottá tette a Bíróságnak a fent hivatkozott Minalmet-ítéletben képviselt álláspontja alapjául szolgáló érvelését, amely szerint az alperes számára a védekezés szempontjából releváns időpont az eljárást megindító irat benyújtásának időpontja, illetve hogy a végrehajtható mulasztási határozat elleni későbbi jogorvoslat lehetősége nem helyette-

sítheti a határozat meghozatalát megelőző védekezést.²⁴

63. A közösségi jogalkotó ezen új megközelítése arra enged következtetni, hogy a távol levő alperes helyzete ténylegesen összevethető azzal a helyzettel, amikor a származási államban a bíróság először idézi megjelenésre. Ennyiben a mulasztási határozat ugyanolyan szerepet tölt be, mint az eljárást megindító irat. A mulasztási határozatnak a távol levő alperes számára lehetővé kell tennie, hogy értesüljön a jogvita részleteiről, és gondoskodhasson védelméről.²⁵

64. Alapvető fontosságú tehát, hogy a távol levő alperes a határozat tartalmát megismerhesse. Az a lehetőség, hogy a távol levő alperes olyan hatékony jogorvoslással élhessen, amely ugyanúgy lehetővé teszi számára jogai védelmét, mintha azt az alapeljárásban tette volna, ha az eljárást megindító iratot a részére megfelelően kézbesítették volna, következképpen szükségessé teszi, hogy a távol levő alperes megismerhesse a meghozott határozat indokolását annak érdekében, hogy a határozatot hatékonyan támadhassa meg.

24 – A 19. pontban hivatkozott Minalmet-ítélet. Ezen elemzés alátámasztására a Bíróság jelezte, hogy végrehajtható határozattal az alperes adott esetben a határozat végrehajtásának felfüggesztését csak nehezebb körülmények között érheti el, ráadásul még eljárási nehézségekbe is ütközhet. Érzékelhetően gyengék tehát a távol levő alperes védekezési lehetőségei (20. pont).

25 – A C-172/91. sz. Sonntag-ügyben 1993. április 21-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-1963. o.) 39. pontja.

65. Ebből logikusan következik, hogy a határozatot részére ugyanúgy kell kézbesíteni, mint az eljárást megindító iratot. A 44/2001 rendeletben megállapított elismerést kizáró ok alkalmazásának kivétele szükségképpen az eljárást megindító irat, valamint a mulasztási határozat közötti párhuzam felállításához vezet. Ez a kivétel tehát nem alkalmazható abban az esetben, ha a távol levő alperes – mint például a jelen esetben – a mulasztási határozat végrehajthatóságát megállapító végzés kézbesítésén keresztül csupán a mulasztási határozat létéről szerzett tudomást.

66. Az 1348/2000 rendelet alapján a távol levő alperes részére a mulasztási határozatot olyan nyelven kell kézbesíteni, amelyet megért. Ugyanezen rendelet 8. cikke értelmében a távol levő alperest tájékoztatni kell arról, hogy az említett határozat átvételét megtagadhatja, amennyiben az a címzett tagállam hivatalos nyelvétől, illetőleg, amennyiben a címzett tagállamnak több hivatalos nyelve is van, a kézbesítés foganatosítási helyének hivatalos nyelvétől vagy hivatalos nyelveinek egyikétől eltérő nyelven íródott, valamint akkor is, ha az a származási tagállam valamely, a távol levő alperes által értett nyelvétől eltérő nyelven íródott.

67. Hasonlóképpen – bár az 1348/2000, illetőleg a 44/2001 rendelet erre vonatkozóan nem tartalmaznak előírást – a lengyel kormányhoz hasonlóan úgy vélem, hogy a határozat kézbesítésével egyidejűleg az alpe-

rest a határozat ellen nyitva álló jogorvoslati lehetőségekről is tájékoztatni kell. A jogorvoslat gyakorlásának lehetősége véleményem szerint megköveteli a végrehajtani kért határozat ellen nyitva álló jogorvoslati lehetőségek ismeretét is.

68. Való igaz, amint azt az Egyesült Királyság kormánya hangsúlyozza, hogy ez a követelmény a végrehajtást kérő részére keletkezett kötelezettséget. Ám ezt a kötelezettséget a peres felek helyzetének fényében és a kötelezettségeik közötti egyensúlyt keresve kell értékelni. Nyilvánvaló, hogy a mulasztási határozat ellen nyitva álló jogorvoslati lehetőségek meghatározására a peres felek valamelyike köteles. Az a véleményem, hogy ennek felvállalására a végrehajtást kérő van megfelelőbb helyzetben. Egyrészt a jogorvoslatok általában a végrehajtást kérő fél nemzeti jogrendszerének részét képezik. Másrészt kétségekívül a végrehajtást kérő félnek fűződik érdeke a perbeli kivétel alkalmazásához, illetve ahhoz, hogy a távol levő alperesnek a mulasztási határozat elleni jogorvoslatra vitathatatlanul lehetősége legyen.

69. Végül, amint azt a német és az osztrák kormány hangsúlyozta, a végrehajtani kért határozatnak a távol levő alperes részére való kézbesítésére vonatkozó alaki követelményeknek összehasonlíthatónak kell lenniük a közösségi jogalkotó által a 44/2001 rendelet 34. cikk 2. pontjában az eljárást megindító iratokat illetően előírtakkal. Az olyan puszta

alaki hiba, amely nem jár a védelemhez való jog sérelmével, vagyis a távol levő alperes azon lehetőségének sérelmével, hogy a jogvita részleteit megismerje, a kivétel alkalmazásának megtagadásához nem elegendő.

70. A fentiekből következik, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjának keletkezésére tekintettel a kivétel azon feltétele, mely szerint a távol levő alperesnek lehetőséget kell adni arra, hogy a mulasztási határozat ellen jogorvoslattal éljen, megköveteli, hogy a mulasztási határozatot a részére kézbesítsék.

71. Véleményem szerint ezt az elemzést támasztják alá a 44/2001 rendeletnek a végrehajtási eljárásra vonatkozó rendelkezései is, különös tekintettel a 42. cikk (2) bekezdésére.

2. A végrehajtási eljárás szabályai

72. Amint azt korábban jeleztem, a 44/2001 rendelet nem veszi át a Brüsszeli Egyezmény 47. cikkének 1. pontjában kifejezetten előírt azon követelményt, amelynek értelmében a bírósági határozat végrehajtását kérő félnek bizonyítania kell, hogy a határozat kézbesítésére a származási állam jogszabályai szerint sor került.

73. A 44/2001 rendelet – a Brüsszeli Egyezményhez hasonlóan – előírja, hogy valamely másik tagállamban hozott határozat elismerését és végrehajtását kérelmező személy a határozatról a hitelessége megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő másolatot nyújtson be. A rendelet ezen túlmenően a származási állam bírósága vagy a hatáskörrel rendelkező hatósága által kiadott tanúsítványt vagy adott esetben azzal egyenértékű okiratot követel meg, amely tanúsítja, hogy a határozat ebben az államban végrehajtható, és tartalmazza többek között az eljárást megindító irat kézbesítésének időpontját, amennyiben a kérdéses határozat meghozatalára a fél távollétében került sor.

74. A rendelet előírja továbbá, hogy a határozatot, amelynek végrehajtását kérték, ezen alaki követelmények teljesítését követően nyomban végrehajthatónak kell nyilvánítani. A 44/2001 rendelet 42. cikk (2) bekezdése végül azt is kimondja, hogy „[a] végrehajthatóságot megállapító határozatot [kézbesíteni kell] annak a félnek, aki ellen a végrehajtást kérték, a határozattal együtt, amennyiben azt a fél részére még nem kézbesítették”.

75. Úgy vélem, hogy „a határozattal együtt, amennyiben azt a fél részére még nem kézbesítették” mondatrészben szereplő „határozat” csak az a bírósági határozat lehet, amelynek végrehajtását kérték, és amelynek a végrehajthatóságát a címzett állam elismeri.

A Bizottság is ezt az értelmezést osztja, amint azt a tárgyaláson a Bíróság által feltett kérdésre válaszolva előadta.

76. A 44/2001 rendelet 42. cikk (2) bekezdésben foglaltakból véleményem szerint két következtetés vonható le.

77. Az első következtetés az, hogy a 44/2001 rendelet ezzel elismeri, hogy a végrehajtani kért határozat kézbesítése nem előfeltétele a végrehajtás iránti kérelem címzett tagállamban történő benyújtásának, valamint hogy a határozatot az említett államban az alperes részére az annak végrehajthatóságát megállapító végzéssel egyidejűleg lehet kézbesíteni.

78. Ez az első következtetés véleményem szerint a Brüsszeli Egyezmény 47. cikke 1. pontjának a Bíróság által a van der Linden ügyben 1996. március 14-én hozott ítéletben²⁶ megfogalmazott értelmezéséből származó következményeket kívánja elkerülni.

79. Az ítélet alapjául szolgáló ügyben a Belgiumban állandó lakóhellyel rendelkező R. van der Linden a német bíróság által vele szemben hozott két mulasztási határozat

ezen államban való végrehajtását vitatta, amely határozatok őt pénzüsszeg németországi székhelyű biztosítási társaság részére való megfizetésében marasztalták. R. van der Linden előadta, hogy a végrehajtás iránti kérelem benyújtásának időpontjában nem került sor e határozatok kézbesítésére meg történtének bizonyítására.

80. Az R. van der Linden által a határozatok Belgiumban való végrehajthatóságát megállapító határozat ellen kezdeményezett eljárásban azonban a biztosító társaság az említett határozatokat a belga jog szabályai szerint ismételtelen kézbesítette. Annak eldöntéséről volt tehát szó, hogy a Brüsszeli Egyezmény 47. cikkének 1. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a végrehajtani kért határozat kézbesítését igazoló bizonyítékot a végrehajtás iránti kérelem benyújtását követően – különösen a távol levő alperes által a végrehajtást a címzett államban engedélyező határozat ellen kezdeményezett jogorvoslati eljárásban – is be lehet nyújtani.

81. A Bíróság erre a kérdésre igenlő választ adott, válaszát a Brüsszeli Egyezmény 47. cikkének 1. pontjában megfogalmazott kézbesítési kötelezettséget alátámasztó célkitűzésekre alapozva. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy ennek a kötelezettségnek a célja egyrészt az, hogy az alperes tudomására hozza a vele szemben hozott határozatot, és másrészt az, hogy lehetővé tegye számára, hogy azt a végrehajtás kérelmezését megelőzően, önként teljesítse²⁷. A Bíróság a fentiekből

26 – A C-275/94. sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 1996., I-1393. o.).

27 – 15. pont.

arra következtetett, hogy a kérdéses határozat kézbesítésének bizonyítására, amennyiben ezt a nemzeti eljárási szabályok lehetővé teszik, a kereset benyújtását követően – többek között az alperes által a végrehajtást a címzett államban elrendelő határozat ellen kezdeményezett jogorvoslati eljárás során – is sor kerülhet, ha a végrehajtást elrendelő határozat az érintett határozat önkéntes végrehajtására ésszerű határidőt szab, valamint ha minden felesleges eljárás költségét a végrehajtást kérő fél viseli.

82. A Bíróság hallgatólagosan azt is elismerte, hogy – amint arról a Brüsszeli Egyezmény 47. cikk 1. pontja rendelkezik – e kézbesítésre a címzett államban hatályos szabályok szerint is sor kerülhetett volna, és nemcsak a származási államban hatályosak szerint.

83. A 44/2001 rendelet 42. cikkének (2) bekezdése a Bíróság által a fent hivatkozott Van der Linden ügyben a Brüsszeli Egyezmény keretében megállapított lehetőséget így közösségi szabállyá alakítja.

84. A 44/2001 rendelet 42. cikk (2) bekezdésében foglaltakból véleményem szerint levonandó második következtetés az, hogy a végrehajtási kérelem alapját képező határozatot előbb vagy utóbb szükségszerűen kézbesíteni kell annak a félnek, akivel szemben a végrehajtást kérték.

85. Ezt az elemzést erősíti a 42. cikk (1) bekezdésében a végrehajtást kérőt illetően alkalmazott, valamint az e cikk (2) bekezdésében az alperest illetően használt kifejezések közötti eltérés. A 42. cikk (1) bekezdése azt írja elő, hogy a végrehajthatóság megállapítása iránti kérelem tárgyában született határozatot haladéktalanul a végrehajtást kérő „tudomására kell hozni”. A 42. cikk (2) bekezdése pedig a „kézbesítés” kifejezést használja.

86. Amint arra a holland kormány rámutat, a 44/2001 rendelet 42. cikkének (2) bekezdéséből tehát az következik, hogy a végrehajtani kért határozat kézbesítésére a végrehajtás iránti kérelemnek a címzett államban történő benyújtását megelőzően kell, hogy sor kerüljön. Ennek hiányában a kézbesítésnek mindenképpen a végrehajthatóságot megállapító végzés kézbesítésével egyidejűleg kell történnie.

87. A 44/2001 rendeletben foglalt végrehajtási eljárásnak, valamint a Bíróság által a fent hivatkozott Van der Linden ügyben képviselt álláspontnak megfelelően a kézbesítés megtörténtét a végrehajtást kérőnek kell bizonyítania.

88. Amennyiben a mulasztási határozat kézbesítésére az annak végrehajthatóságát megállapító végzés kézbesítésével egy időben

kerül sor, a távol levő alperesnek – a Bíróság által a fent hivatkozott Van der Linden ügyben képviselt álláspontnak megfelelően – a határozat önkéntes végrehajtására megfelelő határidő kell, hogy rendelkezésére álljon. A távol levő alperesnek ezen túlmenően arra is megfelelő időt kell biztosítani, hogy a határozat ellen a származási tagállamban jogorvoslattal élhessen.

89. Ezt az elemzést erősíti a 44/2001 rendelet 46. cikkének (1) bekezdése is, amely a külföldi határozat végrehajthatóságát megállapító végzés ellen azon fél által benyújtott jogorvoslat következményeit tárgyalja, akivel szemben a határozat végrehajtását kérték. Ennek a rendelkezésnek megfelelően a jogorvoslattal megkeresett bíróság az eljárást felfüggesztheti, amennyiben a határozat ellen a származási államban jogorvoslatot nyújtanak be. Ugyanezen rendelkezés értelmében ez a bíróság – ha az ilyen jogorvoslat benyújtására nyitva álló határidő még nem járt le – meghatározhatja a jogorvoslat benyújtására nyitva álló határidőt²⁸.

90. Ebben az esetben ahhoz, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában meghatározott elismerést kizáró ok alkalmazása alóli kivételt alkalmazni lehessen, a címzett

28 – Figyelembe kell még venni az 1348/2000 rendelet 19. cikke (4) bekezdésének rendelkezéseit is, amelyek – amint azt láthattuk – pontosítják, hogy az ilyen jogorvoslat milyen feltételekkel fogadható el, ha a származási államban a jogorvoslatra nyitva álló határidő már eltelt. Felidézem: szükséges először is az, hogy az alperes önhibáján kívül ne értesüljön időben az iratról ahhoz, hogy védekezést terjeszthessen elő vagy a határozatról ahhoz, hogy jogorvoslattal élhessen, másodsorban az, hogy védekezése ne tűnjék megalapozatlannak, harmadsorban pedig az, hogy a mentesítés iránti kérelmet a határozatról történt tudomásszerzését követő ésszerű határidőn belül terjessze elő.

állambeli bíróságnak, amely a távol levő alperes részére a jogorvoslat benyújtására határidőt szabott, meg kell győződnie arról, hogy az alperes részére – amennyiben kívánja – a végrehajtási kérelem tárgyát képező határozatot az 1348/2000 rendelet 8. cikkének²⁹ megfelelően olyan nyelven kézbesítették-e, amelyet megért, valamint véleményem szerint arról is, hogy az alperes tájékoztatást kapott-e az érintett határozat ellen a származási államban nyitva álló jogorvoslati lehetőségekről.

91. A fentiekből az következik, hogy a 44/2001 rendelet 42. cikkének (2) bekezdésével összhangban, amennyiben a végrehajtani kért határozatot a végrehajtási kérelem benyújtását megelőzően nem kézbesítették, úgy a kézbesítésre a határozatnak a címzett államban való végrehajthatóságát megállapító végzéssel egy időben kötelezően sor kell, hogy kerüljön.

92. A kérdést előterjesztő bíróság által rendelkezésre bocsátott adatok szerint e követelményt a jelen ügyben nem tartották tiszteletben. Az Oberster Gerichtshof az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében³⁰ ugyanis előadja, hogy a SEMIS csak az elsőfokú osztrák bíróság által 2004. december 20-án hozott végzés kiadmányát kapta kézhez, amely a 2004. június 16-i mulasztási határozat Ausztriában való végrehajthatóságát állapította meg.

29 – E tekintetben lásd a C-443/03. sz. Leffler-ügyben 2005. november 8-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-9611. o.) 68. pontját.

30 – A. pont (2) bekezdés, 3. és 4. oldal.

93. Ez az oka annak, hogy az Oberster Gerichtshof a Bíróságot annak eldöntésére kérte, hogy az a feltétel, amely szerint az alperesnek a mulasztási határozat ellen „lehetősége van” jogorvoslással élni, teljesül-e akkor, ha az alperes csupán e határozat végrehajthatóságát megállapító végzés kézhezvétele okán szerzett tudomást e határozat létezéséről.

94. Annak elismerése, hogy a feltétel ilyen esetben teljesül, a 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjának olyan értelmezéséhez vezetne, amely az ugyanezen rendelet 42. cikkének (2) bekezdésében foglalt előírásokkal ellentétes volna.

95. Az utóbbi rendelkezés következképpen megerősíti, hogy a kivétel azon feltétele, amely szerint a távol levő alperesnek lehetősége kell, hogy legyen a mulasztási határozat ellen jogorvoslással élni, megköveteli, hogy a határozatot a részére kézbesítsék.

96. Végül ez az elemzés véleményünk szerint figyelemmel van a védelemhez való jog alapelvéből eredő követelményekre is.

3. A védelemhez való jog

97. A bírósági határozatok kölcsönös elismerésére és végrehajtására vonatkozó alaki követelmények egyszerűsítése nem járhat a védelemhez való jog bármilyen módon történő gyengítésével. Az állandó ítélkezési gyakorlat, amely a Bíróságot a Brüsszeli Egyezmény 27. cikke 2. pontjának értelmezésében vezette³¹, véleményünk szerint a 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjának értelmezéséhez is alkalmazható.

98. A Brüsszeli Egyezmény ez utóbbi cikke a 27. cikk 2. pontjához hasonlóan e jog védelmét célozza annak előírásával, hogy a határozat a címzett államban nem ismerhető el és nem hajtható végre, amennyiben az alperesnek a származási állam bírósága előtt nem állt módjában gondoskodni védelméről.³²

99. A 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja az elismerést kizáró okot illetően kivételt állapít meg. Amint azt korábban kifejtettük, a közösségi jogalkotó úgy vélte, hogy a távol levő alperes védelemhez való joga a származási állam bírósága előtti jogorvoslati lehetőséggel helyreállítható. A jogalkotó előírta, hogy amennyiben a távol levő alperes ilyen

31 – Lásd többek között a C-3/05. sz. Verdoliva-ügyben 2006. február 16-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-1579. o.) 26. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

32 – Ami a Brüsszeli Egyezményt illeti, lásd a C-522/03. sz., Scania Finance France ügyben 2005. október 13-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-8639 o.) 16. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

jogorvoslattal nem élt, nem hivatkozhat érvényesen arra, hogy a védelemhez való joga az elsőfokú eljárás alatt sérült. E lehetőség elvesztegetése a peres kivétel rendszerében ahhoz vezet, hogy a távol levő alperes nem él jogorvoslattal, bár erre „lehetősége volna”.

100. Ebben az összefüggésben annak elfogadása, hogy a távol levő alperesnek lehetősége volt ilyen jogorvoslattal élni anélkül, hogy a mulasztási határozat tartalmát megismerhette volna, véleményem szerint ellentétes volna az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatával

101. Ezen túlmenően, figyelembe véve azt a tényt, hogy a 44/2001 rendelet által létrehozott elismerési és végrehajtási rendszerben az elismerést kizáró okok vizsgálata már nem előfeltétele a végrehajthatóság elismerésének, hanem arra csak az alperes jogorvoslati kérelme esetén kerül sor, az ASML és az Egyesült Királyság kormánya által képviselt álláspont aránytalanul hátrányos lenne a távol levő alperes számára.

102. Az első pontot illetően meg kell állapítani, hogy az alapvető jogok azon általános jogelvek szerves részét képezik, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja. E célból a Bíróság a tagállamok közös jogi hagyományaiból, valamint az olyan nemzet-

közi emberi jogi eszközökben megfogalmazott elvekből merít, amelyekkel a tagállamok együttműködnek, vagy amelyekhez csatlakoztak; ezek között szerepel az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, egészen különös jelentőséggel bíró³³ európai egyezmény³⁴.

103. A Bíróság kifejezetten elismerte a közösségi jognak az alapvető szabadságokból táplálkozó azon alapelvét, mely szerint mindenkinnek joga van a tisztességes eljáráshoz.³⁵ A Bíróság e tekintetben úgy határozott, hogy a védelemhez való jognak valamely személy ellen indított olyan eljárásban való tiszteletben tartása, amely sérelmet okozó aktust eredményezhet, a közösségi jog alapelvének minősül.³⁶

104. Ezen alapelv hatályának értelmezéséhez a Bíróság az Emberi Jogok Európai Bíróságának az emberi jogokról szóló európai egyezmény 6. cikkével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát vette figyelembe.³⁷

33 – C-7/98. sz. Krombach ügyben 2000. március 28-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-1935. o.) 25. pontja.

34 – A továbbiakban: az emberi jogokról szóló európai egyezmény.

35 – A C-185/95. P. sz. Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-8417. o.) 20. és 21. pontja, valamint a C-174/98. P. és C-189/98. P. sz. Hollandia és Van der Wal kontra Bizottság egyesített ügyekben 2000. január 11-én hozott ítéletek (EBHT 2000., I-1. o.) 17. pontja. Ezt a jogot rögzíti továbbá a 2000. december 7-én Nizzában kihirdetett Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke (HL 2000. C 364., I. o.).

36 – A 42. pontban hivatkozott Krombach-ítélet, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

37 – Uo., 39. pont.

105. Ebből az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a védelemhez való jog, amely a tisztességes eljáráshoz való jog folyománya, olyan konkrét és hatékony védelmet követel meg, amely az alperes jogainak hatékony gyakorlását képes biztosítani.³⁸ Az Emberi Jogok Európai Bírósága büntetőjogi tárgyú ügyben úgy határozott, hogy az, hogy a vádlott nem ismerte valamely adott fellebbviteli bíróság ítéletének indokolását kellő időben ahhoz, hogy a semmítőszék felé az ítélet ellen jogorvoslattal élhessen, az emberi jogokról szóló európai egyezmény 6. cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések együttes sérelmét valósította meg, mivel az érdekeltnek nem volt lehetősége hasznos és hatékony módon jogorvoslattal élnie.³⁹

106. Ugyanezen érvelés mentén az Emberi Jogok Európai Bírósága azt is kimondta, hogy a kontradiktórius eljáráshoz való jog, amely az emberi jogokról szóló európai egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog egyik eleme, megköveteli, hogy az akár büntető akár polgári eljárásban részt vevő valamennyi félnek lehetősége legyen megismerni és megvitatni minden, a bíróság döntésének befolyásolására benyújtott írásbeli vagy szóbeli beadványt.⁴⁰

107. Véleményünk szerint ellentétes volna ezzel az ítélkezési gyakorlattal annak elismerése,

hogy a távol levő alperesnek már pusztán azon az alapon lehetősége volt a mulasztási határozat ellen jogorvoslattal élni, hogy annak létezéséről tudomása volt, anélkül azonban, hogy annak tartalmát megismerhette volna.

108. A második pontot illetően a 44/2001 rendeletnek – amint azt láthattuk – az a célja, hogy az elismerés és a végrehajtás alaki követelményeinek egyszerűsítésén keresztül megkönnyítse az ítéletek Unión belüli áramlását. Az említett rendelet 34. cikkének 2. pontjában foglalt peres kivétel bevezetésével a közösségi jogalkotó e szabad áramlásnak a visszaélésekből eredő akadályait kívánta megelőzni.

109. Véleményem szerint lényeges azonban, hogy a kivétel hatálya ne haladja meg ezt a célkitűzést.

110. A jelen ügynek a védelemhez való jog szempontjából való értékelése érdekében alaposan figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a 44/2001 rendelet rendszerében példálul a védelemhez való jog sérelmére alapított elismerést kizáró ok vizsgálata már nem előfeltétele a végrehajthatóság a származási államban való elismerésének. A

38 – Lásd az Emberi Jogok Európai Bíróságának Artico kontra Olaszország ügyben 1980. május 13-án hozott ítéletét (A. sorozat, 37. sz., 33. §), valamint a T. kontra Olaszország ügyben 1992. október 12-én hozott ítéletét (A. sorozat, 245. C sz., 28. §).

39 – Lásd az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Hadjianastassiou kontra Görögország ügyben 1992. december 16-án hozott ítéletét (A. sorozat, 252. sz., 29–37. §).

40 – Lásd az Emberi Jogok Európai Bíróságának Pellegrini kontra Olaszország ügyben 2001. október 20-án hozott ítéletét (*Ítéletek és határozatok tára* 2001-VIII., 44. §).

közösségi jogalkotó a valamely másik tagállamban hozott határozatok elismerése terén ezzel jelentős, új lépést tett. A bírósági határozatot tehát, amint az a származási államban végrehajthatóvá válik, bármely címzett tagállamban majdhogynem automatikusan kell elismerni.

111. A címzett államban eljáró bíróság csak az alperes által a végrehajthatóságot megállapító végzés ellen benyújtott jogorvoslat esetén, a jogorvoslat elbírálása keretében vizsgálhatja az elismerést kizáró okokat, amint azokat a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja meghatározza.

112. Tudjuk, hogy az elismerést kizáró ezen ok célja, hogy a címzett államban eljáró bíróság számára lehetővé tegye a védelemhez való jognak az alapeljárás során való tiszteltben tartása ellenőrzését, noha ugyanez az ellenőrzési kötelezettség a 44/2001 rendelet 26. cikke (2) bekezdésének értelmében a származási állam bíróságát is terheli. A részes államok a Brüsszeli Egyezményben, a közösségi jogalkotó pedig a 44/2001 rendeletben írták elő, hogy a védelemhez való jog tiszteltben tartása alappal képezheti kettős ellenőrzés tárgyát.⁴¹ Véleményem szerint az Unióban hozott határozatok elismerése terén tett új lépést követően nem szabad túl gyorsan korlátozni ennek a kettős ellenőr-

zésnek a hatályát. A jelen ügy jól példázta azt, hogy miért fontos, hogy a címzett állambeli bíróság továbbra is ilyen jellegű ellenőrzést gyakoroljon.

113. Így tehát a 2004. június 16-i mulasztási határozathoz vezető eljárás vizsgálata során alapos okkal feltételezhetjük, hogy az az 1348/2000 rendelet jelen ügyben alkalmazandó előírásainak nem felel meg. E rendelet 19. cikkéből ugyanis az következik, hogy amennyiben az alperes nem jelent meg, a bíróságnak az eljárást fel kell függesztenie arra az időre, amíg megállapítást nem nyer, hogy az eljárást megindító, vagy azzal egyenértékű iratot az alperes részére olyan megfelelő időn belül kézbesítették, hogy védelméről gondoskodhasson. A bíróság adott esetben csak a jogi aktus megküldését követő legalább hat hónapos határidő lejárta után határozhat, és csakis akkor, ha az említett rendelet 19. cikke (2) bekezdésének egyéb követelményei is teljesülnek.

114. A kérdést előterjesztő bíróság nem közölte, hogy a 2004. június 16-i mulasztási határozat meghozatalát megelőzően a Rechtbank 's Hertogenbosch megkapta-e az eljárást megindító iratnak a SEMIS részére 2004. május 25-én történő kézbesítéséről szóló igazolást. Még ha a bíróság a kézbesítésről tájékoztatást kapott is, úgy véljük, hogy meg kellett volna állapítania, hogy a SEMIS-t nem idézték kellő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhassék, és nemzeti eljárási szabályainak megfelelően ezt a felet egy későbbi tárgyalásra kellett volna idézni.

⁴¹ – E tekintetben lásd a 228/81. sz., Pandy Plastic ügyben 1982. július 15-én hozott ítélet (EBHT 1981., 2723. o.) 13. pontját.

115. E tekintetben megjegyezzük, hogy a holland kormány a tárgyaláson jelezte, hogy a holland eljárás nem volt megfelelő.

alperesre olyan túlzott terhet róna, amely meghaladná a gondos alperestől jogszerűen elvárható kötelezettségeket.

116. Az ilyen körülmények között meghozott határozat címzett államban való végrehajthatóságának elfogadása, minthogy a SEMIS csupán annak létezéséről tudott, és nem élt jogorvoslással, a védelemhez való jog kettős ellenőrzését jelentős tartalmától fosztaná meg, és véleményem szerint a távol levő

117. A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a feltett kérdésekre a következőképpen válaszoljon; a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az ott meghatározott kivétel, mely szerint a védelemhez való jog megsértésén alapuló elismerést kizáró ok nem alkalmazható akkor, ha a távol levő alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá, megköveteli, hogy a határozatot az alperes részére kézbesítsék.

IV – Véggöveztetések

118. A fenti szempontok következményeképpen az Oberster Gerichtshof által előzetes döntéshozatalra utalt kérdéseket illetően a Bíróságnak a következő választ javaslom:

„A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22 i 44/2001/EK tanácsi rendelet 34. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az a kivétel, amely szerint a védelemhez való jog megsértésén alapuló elismerést kizáró ok nem alkalmazható akkor, ha a távol levő alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá, megköveteli, hogy a határozatot az alperes részére kézbesítsék.”